

інноваційних кластерів.

Практика економічно розвинутих країн свідчить, що при успішному розвитку підприємства його ринкова вартість за 3-5 років зростає у 6-10 разів.

Очевидною є необхідність пошуку шляхів створення та підтримки коопераційних зв'язків між різними суб'єктами інноваційної діяльності на рівні регіонів. Задекларувавши інноваційно-інвестиційну модель розвитку Україна має прискорити впровадження кластерної концепції на загальнодержавному і локальному рівні. Реалізація кластерної концепції сприятиме інтеграційним процесам в АПК, утворенню в АПК цілісної системи, придатної для впровадження інновацій і отримання синергетичних ефектів.

Отримані результати дослідження дають змогу говорити про необхідність усвідомлення і прийняття на озброєння кластерної стратегії розвитку АПК регіонів. Як показують дослідження, в основі такої стратегії повинно бути закладено найбільш повне використання наукового потенціалу регіону, а також формування державою нового параметру порядку АПК як параметру його інтеграції у глобальний світ.

ІНТЕНСИВНИЙ ТИП ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

**Особа Н.П., старший викладач,
Львівський національний аграрний університет**

Як відомо з економічної літератури, сутність інтенсифікації сільського господарства тлумачиться як концентрація ресурсів на одиниці земельної площі, а рівень інтенсивності визначається сумою затрат живої та уречевленої праці в розрахунку на одиницю площі та вартістю продукції, одержаної з цієї ж одиниці площі.

Такий підхід до визначення інтенсифікації сільськогосподарського виробництва протягом тривалого часу не викликав сумнівів у науковців, і сьогодні економісти визначають інтенсифікацію так само, але при цьому наголошують, що приріст продукції має забезпечуватись на основі саме якісних перетворень виробництва через впровадження інновацій і досягнень науково-технічного прогресу. Зв'язок кількісної залежності між обсягами

використовуваних ресурсів і результатами виробництва у вітчизняній економічній літературі отримав назву закону „мінімуму-максимуму-оптимуму“, яким ефективність функціонування всіх елементів процесу виробництва ставиться в залежність від того чинника, що знаходиться в мінімальному обсязі і стримує вплив інших чинників на кінцеві результати роботи. При цьому збільшення застосування зазначеного чинника дає змогу проявитися дії решти елементів виробництва. З іншого боку, надмірне застосування та нагромадження будь-якого ресурсу не сприяє підвищенню ефективності.

У сучасних умовах розвитку економіки з'явилися й інші проблеми. Зокрема, в економічній літературі наголошується на тому, що, окрім проблем визначення необхідного рівня інтенсивності виробництва, в реальних умовах додається ще й проблема обмеженості в ресурсах. Оскільки інтенсифікація пов'язана з додатковим залученням ресурсів, а ресурси завжди обмежені, то треба вирішувати проблему оптимальної інтенсивності виробництва з урахуванням наявних ресурсів, тобто в реальних умовах господарювання [2, с.366].

На думку В.Г. Андрійчука, процес формування інтенсивного типу розвитку є досить складним і багатограним, оскільки залежить від багатьох чинників – зовнішніх, притаманих мікро- і макро-середовищу функціонування аграрних підприємств, і внутрішніх, які діють і регулюються самим підприємством. У реальному житті спостерігається тісне переплетіння зовнішніх і внутрішніх чинників, а тому сформувати інтенсивний тип розвитку можуть лише ті підприємства, які раціонально і швидко впроваджують у життя сучасні досягнення науково-технічного прогресу, що є результатом змін у макросередовищі і, зокрема, в такій його ланці, як науково-технічне середовище. Тому кардинальне прискорення науково-технічного прогресу і впровадження його досягнень у практику розглядається як один із найважливіших напрямів формування інтенсивного типу розвитку аграрних формувань [1, с. 521].

Напрями забезпечення інтенсивного типу економічного розвитку сільськогосподарських підприємств розглядаються як напрями інтенсифікації виробництва в сільському господарстві. Тому в основі формування інтенсивного типу економічного розвитку окремих сільськогосподарських підприємств реалізується концепція економічного зростання виробництва в окремих регіонах. Як відомо, існують два типи економічного зростання: екстенсивний та

інтенсивний. Екстенсивний тип економічного зростання передбачає розширене відтворення за рахунок приросту кількісних чинників виробництва, таких, як поголів'я тварин або посівних площ, за незмінних технологій. Особливість інтенсивного типу економічного зростання полягає у збільшенні обсягів виробництва за рахунок якісного вдосконалення всіх чинників виробничого процесу. Тому соціальна спрямованість економічного зростання вимагає переходу саме до інтенсивного типу, який передбачає інтенсифікацію виробництва на основі використання прогресивних досягнень науково-технічного прогресу.

Прискорення темпів економічного зростання і визначає сформований у сільськогосподарських підприємствах тип відтворення, який впливає на результати виробництва і найважливіші елементи відтворювального процесу. Це означає, що у кожному сільськогосподарському підприємстві повинна бути обґрунтована і реалізована система заходів, що забезпечує найбільш прийнятний на найближчу перспективу тип економічного розвитку підприємства з врахуванням стану розвитку його економіки та умов господарювання.

Отже, перш ніж вести мову про обґрунтування інтенсивного типу економічного розвитку сільськогосподарського підприємства, необхідно виходити з наших міркувань, а саме: під інтенсивністю сільськогосподарського виробництва слід розуміти комплекс організаційно-економічних, технологічних, технічних та екологічних заходів, що базуються на передових досягненнях науково-технічного прогресу, спрямованих на формування напруженості і посиленої діяльності сільськогосподарського виробництва через концентрацію до оптимального рівня авансованого капіталу на гектар земельних угідь, що забезпечує випереджувальне збільшення виробництва продукції з цієї площі і підвищення ефективності використання вкладених ресурсів, тому процес інтенсифікації сільськогосподарського виробництва напряму пов'язаний із залученням додаткових матеріальних ресурсів. А звідси визначення рівня інтенсивності, за якого досягатиметься максимальний прибуток, нерозривно пов'язане з оптимальним розподілом ресурсів між окремими галузями й окремими видами продукції.

Для формування інтенсивного типу відтворення слід обов'язково врахувати, що кожен напрям інтенсифікації має граничну межу використання, нехтування якою може негативно впливати на агроекологічну систему. Йдеться про екологічно

допустимий (граничний) рівень того чи іншого чинника інтенсифікації. Зокрема, застосування азотних добрив призводить, як відомо, до підвищення в біомасі вмісту нітратів, а тому максимальний рівень внесення цих добрив повинен контролюватися межею, за якою забруднення продукції нітратами перевищуватиме гранично допустимий рівень, передбачений стандартом.

Сільськогосподарські підприємства, формуючи інтенсивний тип економічного розвитку, повинні забезпечити його екологічність за наступними ознаками: раціональне використання землі, що супроводжується збереженням і підвищенням родючості ґрунту (збільшенням вмісту гумусу); забезпечення оптимального рівня розораності земельних угідь, що унеможливить розвиток водної і вітрової ерозії ґрунту; дотримання вимог недопущення перевищення встановлених рівнів забруднення виробництва сільськогосподарської продукції, забезпечення її екологічності; дотримання встановлених правил щодо транспортування, складування і внесення мінеральних добрив, засобів захисту рослин і тварин, недопущення забруднення ними навколишнього середовища і продуктів харчування; забезпечення дотримання норм відведення стічних вод від тваринницьких ферм і підсобних промислових виробництв; правильне складування, зберігання і внесення органічних добрив; дотримання екологічних вимог при під час проектування, будівництва, реконструкції і введення в дію нових будівель і споруд, зокрема тваринницьких комплексів, меліоративних систем тощо. У формуванні інтенсивного типу економічного розвитку велике значення має виважена інвестиційна політика, а також прискорення обороту авансованих виробничих ресурсів.

Література.

1. Андрійчук В.Г. Економіка аграрних підприємств : підручник. – [2-ге вид., доп. і перероб.]. – К. : КНЕУ, 2002. – 624 с.
2. Олійник І.О. Оптимізація інтенсивності виробництва сільськогосподарської продукції / І.О.Олійник // Зб. наук. пр. Луганського національного аграрного університету : економічні науки / за ред. В.Г. Ткаченко. – 2006. – №61 (84). – С.365-368.